

Začínáme s Linuxem (8)

SuSE Linux 6.4, plná verze

Náš seriál byl zatím zaměřen na distribuci Linuxu Red Hat. V Chipu 5/00 jsme však vydali jako přílohu tzv. Evaluation CD SuSE Linuxu 6.4, a proto se dnes budeme věnovat stručnému představení tohoto produktu, zejména (ale nejen) jeho plné, komerční verze.

Zopakujme, že komerční instalace SuSE Linuxu 6.4 je na šesti CD nebo na jednom DVD disku a obsahuje bohatou a záměrně i redundantní nabídku různých balíků (není proto určena k instalaci plného obsahu nosičů do počítače, ale k uváženému výběru), doplněnou i o evaluation verze zajímavých produktů. Instalační program samozřejmě nabízí i automatickou standardní (608 MB) a minimální (primárně pro textový režim) instalaci. Dovoluje-li to váš počítač, doporučuji nastavit BIOS na startovací sekvenci, umožňující boot z CD (např. CD-ROM, C, A) – instalace je pak ještě pohodlnější. Instalaci zajišťuje zcela nový grafický instalátor YaST2, v české verzi plně lokalizovaný. Pokud však nemáte počítač vybavený alespoň 64 MB RAM, máte smůlu – musíte použít starší textový YaST1, který je mnohem méně pohodlný, zato však znalcům poskytne více možností.

Po startu zaváděče se objeví hlavička SuSE se základními informacemi a potom se už pod sympatickou ikonou známého linuxového tučňáka objevují hlášení o zavádění jádra systému. Po jeho ukončení se nastartuje vlastní YaST2 a jeho postup je signalizován obvyklým horizontálním grafem. Už v této fázi je na levé třetině obrazovky svislý pruh, v němž se bude zobrazovat kontextová nápověda. Pokud nemáte dosti neobvyklou sestavu počítače, program správně rozpozná všechny jeho podstatné prvky. Pokud ne a narazíte-li na nějaké problémy, většinou vám pomůže zmíněná nápověda spolu s hlášením na obrazovce, případně některý z manuálů.

Manuálů je totiž více. S komerční verzí je dodáván velmi zdařilý Quick Install Manual (popisuje instalaci pomocí YaST2 z CD) a kompletní manuál s podtituly Installation, Configuration a First Steps (517 stran). Jak už z názvů vyplývá, oba jsou v angličtině, avšak k české instalaci se přidává i český manuál. V současnosti má 270 stran, ale průběžně se rozšiřuje, cílově na celý obsah anglického vzoru. Úmyslně říkám vzoru, a ne originálu, protože není jen pouhým překladem, ale volnou úpravou od místního autora, který je tedy snadno dostupný pro případné upřesňující dotazy. Vypracoval také zkrácenou, 87stránkovou verzi příručky, kterou česká pobočka SuSE uvedla do prodeje společně s evaluačním CD distribuce za 150 Kč (obsahově shodným s CD, který byl příložen k Chipu 5/00, ale již s dalšími zdokonaleními).

Postup instalace je běžný, po volbě jazyka, jazykové verze klávesnice a časového pásma je třeba určit, jak bude distribuce uložena na disku. To lze svěřit automatické proceduře instalačního programu, který vám radí v rozhodování a precizně informuje o tom, co hodlá provést. Druhou možností je manuální správa oddílů na disku, kterou nápověda doporučuje jen expertům. Díky dokonalé nápovědě to ale nebude tak horké, protože jsem si bez použití jakéhokoliv manuálu poradil i s poněkud nestandardním rozdělením velkého disku, na němž jsem při instalaci Red Hatu pohořel. Nakonec určíte, žádáte-li instalaci minimální, standardní, či uživatelskou. Dobře je také ošetřeno zadávání způsobu, jakým se ošetří zavádění systému, resp. kde a jak se uloží boot manager LILO. Než začne YaST připravovat disk k instalaci, ještě se vás dvakrát zeptá, má-li provést to, co má zadáno. Potom už se načte a spustí jádro systému a YaST začne načítat jednotlivé balíky, přičemž vás informuje o cílovém počtu balíků, počtu načtených balíků, procentu postupu a obsazenosti vymezeného prostoru na disku. Po skončení instalace se systém bez restartu hned rozběhne a můžete začít pracovat. YaST samozřejmě neslouží jen k vlastní instalaci, ale také k pohodlné správě a konfiguraci distribuce.

Co už tak úplně běžné není, je to, že jakmile zvolíte jazyk, začne na vás program ještě před schválením volby mluvit výhradně a hezky česky (nebo i maďarsky, i jinak). Dále je to možnost hladkého postupu zpět a naopak provedenými kroky instalace, přičemž se plně uchovávají všechny zadané volby, a díky tomu i možnost bezproblémového opuštění instalace v kterémkoliv z přípravných kroků. Dobrá se zdá i schopnost programu v rozpoznávání hardwaru, podle své minimální vlastní zkušenosti si ji však neodvážím hodnotit, tím méně srovnávat s ostatními distribucemi – to nejspolehlivěji prověří praktické zkušenosti vás, uživatelů. Tak trochu hračkou, ale sympatickou i užitečnou, je figurka tučňáka na horním pruhu obrazovky, která v souhlasu s postupem instalace poskakuje po osmi políčkách jako ve hře Člověče, nezlob se. Příjemně ergonomické je zakládání šesti instalačních CD. V "leporelovém" balení je můžete rozložit na stole a podle dokonalé nápovědy (založeno CD 1, vložte CD 2) a zřetelných velkých číslic na potisku je pohodlně dodáváte.

Naopak mne trochu mrzelo, že při instalaci můžete zadat jen jeden layout české klávesnice – oblíbenou QWERTY jsem získal až dodatečnou konfigurací; podobně lze přímo při instalaci zadat kromě rootu jen jednoho uživatele. Při volbě klávesnice je nabízeno políčko na test klávesnice, ale pro některé české znaky test nefunguje. Upozornění na to je v českém manuálu, ale ne už v nápovědě, kam by takováto věc rozhodně patřila. Ale to jsou vše opravdu jen drobnosti, jinak lze YaST2 i jeho českou lokalizaci jen chválit.

Josef Chládek

SuSE Linux a ostatní distribuce

Přečetli jste si článek o instalaci SuSE Linuxu a možná máte pocit, že by to stálo za vyzkoušení. Ale... Jsou tu přeci i jiné distribuce a z toho nejméně dvě velké – Red Hat a Debian jsou také počeštěné. Co si vybrat a v čem se uvedené distribuce liší?

Předem upozorňuji, že jednoznačné doporučení nedostanete. Všechny tři distribuce jsou totiž, co se týká funkčnosti a použitelnosti, téměř shodné. Mohou se ale lišit v instalační proceduře, a to zejména při detekci hardwaru.

Vzhledem k tomu, že Linux si dnes většina uživatelů instaluje sama (na rozdíl od Windows, která většinou koupíte i s počítačem), je instalace první vizitkou Linuxu. Postup instalace je dán technickou stránkou věci, takže v tom se jednotlivé distribuce příliš neliší. Odlišnosti jsou zejména ve schopnosti správně rozpoznat a nastavit hardware. Jenže zrovna tady vám prostě nedám jednoznačnou radu. Ze zkušeností lidí ve svém okolí vím, že je možné narazit na problém u všech tří distribucí. Někdo mi tvrdí, že tam, kde zklamal Red Hat, pomohla instalace SuSE a naopak. Naštěstí máte dnes možnost si obě distribuce pořídit v minimální verzi za pár stovek a vyzkoušet, co vám vyhovuje.

Když už mluvím o instalaci – hardwarové nároky grafického instalátoru YaST2 (64 MB RAM) mi připadají nesmyslně vysoké. Na starších počítačích budu mít prostě smůlu a zbude mi jenom textový YaST, ve kterém se bez manuálu těžko vyznám. Můžu jenom bezmocně koukat na komiksový návod k použití se zeleným chameleonem a napsím Have Fun skoro na každé stránce. Škoda, takový Red Hat si poradí s grafickou instalací, i když má k dispozici méně než polovinu paměti.

Distribuce SuSE je mi sympatická v tom, že obsahuje přes 1500 softwarových balíčků, u kterých se dá předpokládat, že půjdou bez problémů instalovat a že budou fungovat bez chyb vedle sebe, když jsou distribuovány spolu. To samé se ale dá říct i o Debianu (6 CD SuSE, 5 CD Debian).

Ze všeho nejvíc mluvím pro SuSE přítomnost firmy samé v Čechách. To dává záruku, že problém lokalizace nebude ignorován, i když se u nás nejedná o příliš lukrativní trh. Manuál SuSE Linuxu se mi líbí už dlouho. Jeho členění je logické a zdá se, že se spoustou problémů se za jeho pomoci vyrovnáte. Navíc si spolu s krabicí kupujete i instalační podporu, takže si máte komu postěžovat (a také vám tam často pomohou problémy vyřešit).

SuSE je řešením pro ty, jimž vadí věci “zadarmo”. Konečně si mohou koupit KRABICI a vědí, že se v případě problému mají na koho obrátit. Nám ostatním může stačit fakt, že celou distribuci si můžeme stáhnout a vypálit na vlastní CD. Při její velikosti ale asi příliš neušetříme.

Poměrně pikantní je fakt, že všechny distribuce mají navzájem nekompatibilní formát distribučních balíčků. Je tu sice převodní program alien, který by si s tím měl poradit, ale znáte to... Je to další článek řetězu, a čím víc článků, tím větší pravděpodobnost potíží.

Abych se dobral k alespoň nějakému závěru, tak vám prozradím, jak bych volil já: Používám Red Hat a jsem s ním spokojen. Kdybych měl instalovat úplně od začátku, asi bych SuSE zkusil, ale důvod k přechodu na něj zatím nevidím. O tolik lepší mi zase nepřipadá.

*Lukáš Mikšíček
lukas.miksicek@seznam.cz*

Vzhledem k tomu, že náš seriál vychází jen jednou za měsíc a věnuje se zatím základům práce s Linuxem, uvádíme dnes několik zajímavých míst na internetu, kde si můžete krátit čas při čekání na další číslo Chipu :-)

www.freshmeat.net

Název sice připomíná spíš řeznictví, ale server Freshmeat je známé místo, kde autoři softwaru pro Linux ohlašují nové verze svých programů. Někdy se zde objeví i odkaz na zajímavý článek. K dispozici je přehled novinek za poslední týden. Kromě toho je zde možnost vyhledávat podle zadaného hesla nebo procházet obsah databáze aplikací podle kategorií.

www.linux.org

Shromažďuje informace kolem linuxové komunity. Jedná se o poměrně kvalitní portál, který obsahuje například seznam běžících linuxových projektů, seznam aplikací seříděný podle kategorií, odkazy na uživatelské skupiny po celém světě atd. Naleznete zde také přehled linuxových distribucí a můžete se také podívat, zda váš hardware bude v Linuxu pracovat.

www.linuxdoc.org

Hlavní stránka Linux Documentation Project. Obsahuje knihy, které v rámci LDP vznikly, spolu s dokumenty HOWTO, FAQ a manuálovými stránkami. Kromě anglických verzí zde naleznete i překlady do jiných jazyků.

www.kernel.org

Místo pro všechny, kteří chtějí mít vždy to nejnovější jádro Linuxu. Obsahuje také sklad všech jader dřívějších. Na hlavní stránce je vždy uvedena nejnovější verze stabilního jádra. Pro nováčky je určen popis

Linuxu jako takového a instalační příručka.

www.xfree86.org

Stránka projektu Open Source X-serveru pro platformu x86. Obsahuje poslední stabilní i vývojovou verzi, dokumentaci a CVS systém pro vývojáře XFree. Pokud budete mít problémy se svou grafickou kartou, www.xfree86.org bude asi jedním z prvních míst, kam se podíváte.

www.sourceforge.net

Čím dál častěji se v adresách domovských stránek různých projektů Open source vyskytuje adresa sourceforge.org. Tento server totiž dokáže poskytnout vývojářům vše, co potřebují pro distribuovaný vývoj aplikací. Zejména se jedná o systém správy verzí CVS a o možnost zřídit si WWW server pro každý z projektů. Nově přibyl i nástroj pro správu dokumentace k jednotlivým projektům, kterých je na sourceforge nyní už několik tisíc!

www.gnu.org

Projekt GNU stojí na začátku "Open source šílenství" dnešních dnů. Pokud vás zajímá něco bližšího o jeho historii, určitě www.gnu.org nevynechte. Kromě plného znění licence GNU GPL zde také naleznete mnoho programů, které v rámci projektu GNU vznikly.

www.linux.cz

Server českého sdružení uživatelů Linuxu (CZ LUG) obsahuje mnoho užitečných informací o Linuxu v češtině. Na stránkách serveru naleznete také návod, jak se zapojit do diskusní skupiny o Linuxu. Je zde také oficiální stránka projektu RedHat CZ. CZ LUG vydává i Linuxové noviny, kam píší členové o svých zkušenostech s Linuxem. Možná bych ale měl říci, že psali, protože zatím poslední číslo LN je stále 1/2000. V porovnání s ostatními servery není www.linux.cz aktualizován tak často, ale přesto stojí za to jej čas od času zkontrolovat.

www.penguin.cz

Server Penguin je opravdovým českým portálem pro příznivce Linuxu. Naleznete zde mnoho odkazů do českého internetu a přímo na serveru naleznete mnoho užitečných rad týkajících se Linuxu. Obsah serveru je možné prohlédávat pomocí fulltextového prohlédávače. Pokud máte zajímavý nápad, můžete si v rámci serveru Penguin zařídit své stránky s exkluzivní adresou projekt.penguin.cz. Jednou z nich je hardware.penguin.cz, kam uživatelé ukládají své zkušenosti s provozem různých hardwarových komponent pod Linuxem. Máte-li problém například s nastavením síťové karty, podívejte se sem a možná naleznete řešení. Pokud ne, nezapomeňte později řešení problému na tento server uložit.

www.root.cz

Jak už název napovídá, je tento server zaměřen spíše na správu systému a na programování. Vychází na něm každý den několik článků převážně o Linuxu. Kromě pravidelných přehledů zajímavých novinek jsou zde také různé praktické návody a seriály o programování pro Linux. Obsah tohoto serveru si můžete číst také na cestách, protože je k dispozici ve formě kanálu AvantGo pro PDA.

www.debian.cz

Stránky projektu Debian CZ.

Omlouvám se všem, jejichž oblíbené stránky jsem vynechal, ale znáte to, internet je tak velký...

Lukáš Mikšíček

V rubrice Linux na přiloženém Chip CD naleznete opět několik 3D novinek, protože vývoj v této oblasti je v poslední době nebývale čilý:

Mesa 3.2. Nová verze grafické knihovny Mesa opravuje několik podstatných chyb verze 3.1, uveřejněné v předminulém čísle, a je také nutná pro kompilaci některých nových 3D programů, jako je například OpenUniverze, zveřejněný v této rubrice

Glui 2.0. Knihovna implementující GUI toolkit tentokrát zcela nezávisle na platformě pomocí knihovny OpenGL. Je tedy ideální pro přenositelné programy používající tuto knihovnu.

I3d 0522. Innovation 3d je nový projekt pro vytvoření 3D modeláře. Přestože projekt je zatím v relativně raném stadiu vývoje, obsahuje už řadu zajímavých funkcí. Na CD najdete i datové soubory, jako například modely, textury a anglický manuál.

Open Universe 1.0 beta 3. Velice povedený program pro prohlížení vesmíru. Můžete si prohlížet nejenom planety a jejich měsíce, ale i asteroidy či družice. V současné době je implementována pouze sluneční soustava, ale do budoucna autoři plánují přidat další. Pro překlad budete potřebovat Mesu 3.2, GLUT obsažený v MesaDemos a knihovnu GLUI pro uživatelsky příjemný interface.

ZEN 0.0.3. Zen je WWW prohlížeč. Zajímavý je zejména tím, že pomocí knihovny Ofbis, která je také na CD, dokáže pracovat na konzole pomocí linuxového framebufferu, a je tak jedním z mála grafických prohlížečů na počítačích s 8 MB paměti a méně.

ABI Suite 0.7.9. Jde o projekt na vytvoření kancelářského balíku, započatý před několika lety firmou ABI. V současné době je hotové pouze torzo textového procesoru, které je sice použitelné, ale většina funkcí zůstala zatím neimplementována. Nejzajímavější je návrh celého balíku. Vývojáři se totiž snaží nejenom dohnat ostatní balíky co do počtu funkcí, ale zejména zachovat si rychlost, modulárnost a nezvětšovat zbytečně paměťové či diskové nároky.